

18. 12. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

První praktické poznatky z využití institutu mediace v netrestní oblasti (1. část)

Je to již více než rok, co nabyl účinnosti zákon č. [202/2012](#) Sb., o mediaci. Jen pro připomenutí, jedná se o mediaci v netrestních věcech. Zákon zejména zavádí institut zapsaného mediátora a stanoví základní principy, na nichž je mediace v netrestních věcech založena. Samotné skutečné zavedení institutu mediace do praxe ve smyslu zákona o mediaci však zdaleka nebylo tak rychlé. První zapsaní mediátoři se objevili v seznamu mediátorů vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR až počátkem tohoto roku a ani poté nedošlo k žádnému boomu na poli využití institutu mediace k řešení sporů. Dá se tak konstatovat, že jsme stále na startovní čáře. Přesto lze již shrnout dosavadní zkušenosti z fungování zákona o mediaci v praxi a vyvodit první závěry, jak tento zákon ovlivnil řešení existujících sporů.

MESTHENE & PARTNER
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Vzhledem k tomu, že sama působím nejen jako advokát, ale jsem rovněž i zapsaným mediátorem, podělím se o své první zkušenosti s využitím mediace v praxi. V této části prvé pak z pohledu některých soudů.

Mediátor jako nežádoucí konkurence soudu

Příklad první:

Odbornou veřejností bylo vesměs předpokládáno, že zavedení institutu zapsaného mediátora do našeho právního řádu uvítají zejména samotní soudci. Je všeobecně známo, že soudy jsou přetížené, spory se řeší v řádu měsíců či let, mnohdy se jedná o komplikované spory, na jejichž konci není jednoznačného vítěze či poraženého. Moje dosavadní zkušenost mne však vede k závěru, že soudci přistupují k možnosti odeslání stran k mediaci spíše velmi opatrně. Velkým překvapením pro mne byl přístup soudu v případě, ve kterém se na mne obrátily po vzájemné dohodě obě strany sporu, jehož předmětem je náhrada škody v oblasti obchodního práva, přičemž hodnota sporu se pohybovala v řádu milionů korun. Spor byl ve stadiu k soudu již podané žaloby. Po mém prvotním oslovení mělo za dva dny dojít k prvnímu jednání před soudem. Strana žalovaná navrhla, ve snaze vyhnout se dlouhému a s ohledem na hodnotu předmětu sporu i drahému řešení soudní cestou, využití služeb mediátora, když z jednání, které spolu strany před podáním žaloby vedly, bylo patrné, že se strany bez pomoci třetí nezúčastněné osoby dohodnou nedokážou, nicméně obě strany mají vůli věc smírně vyřešit. S poskytnutím služeb mediátora v tomto sporu jsem předběžně vyslovila svůj souhlas. Strany, zastoupené zkušenými advokáty, se rozhodly postupovat tak, že společně při jednání navrhnou, aby soud nařídil mediaci s tím, že se na osobě mediátora již dohodly a současně dále navrhnou, aby soud řízení na tři měsíce přerušil tak, jak to zákon o mediaci připouští. Obrovským překvapením nejen pro sporné strany, ale i pro mne, pak byla reakce soudu. Soud se rozhodl tomuto společnému návrhu stran nevyhovět s odůvodněním, že řešení sporu u mediátora považuje za

nepřípustnou ingerenci do nezávislosti soudu a shledal nepřipustným, aby spor rozhodoval (!) mediátor. Uvedená reakce soudu byla překvapením z mnoha důvodů. Předně u obou stran vznikly pochybnosti o erudici soudu, když mediátor, jak známo, spor nerozhoduje, pouze se snaží strany přivést k dohodě. Strany rovněž nelibě nesly stanovisko soudu z důvodu, že bylo patrné, že samy se dohodnout sice nedokáží, nicméně ve hře jsou ohromné částky, které obě strany budou muset v případě soudního řešení věci vynaložit a pomoc mediátora by mohla přinést úspory oběma stranám. A to nehovoříme o běžícím čase.

Mohli bychom dospět k závěru, že se vlastně tak moc nestalo. Strany tak jako tak požádaly o poskytnutí lhůty k dalšímu pokusu o smírné vyřešení věci a soud jim tuto lhůtu poskytl. Po následných třech společných jednáních, které nevedly ke smíru, se na mne stejně obrátily se žádostí o mediaci a pokud vše dobře dopadne, budeme schopni formulovat dohodu, která bude podkladem pro soudní smír.

Co mne však na věci zaráží, je právě přístup soudu. Soud v tomto případě vnímá mediátora jako jakýsi nepřátelský prvek, který nepřipustně zasahuje do soudního řízení. Vzhledem k tomu, že zákon o mediaci je stále ještě pro širokou veřejnost něčím zcela novým, každá taková negativní reakce soudu brzdí vybudování důvěry k institutu mediace. Ze zkušeností s mediací v zemích, kde tento způsob řešení sporů je již léta využíván, lze dovodit, že pokud se společnou podporou odborné veřejnosti, tedy zejména mediátorů, advokátů a soudců, podaří tento institut uvést do praxe, budou spory řešeny pro strany hospodárněji, soudy se budou moci koncentrovat na spory, které se nedaří smírně vyřešit, či u nichž není možné mediaci využít, a advokáti sporných stran získají spokojené klienty, kteří se rádi na svého advokáta v budoucnu kdykoliv znovu obrátí a jehož služby budou doporučovat dále. V této souvislosti by zřejmě bylo vhodné lépe informovat soudy o podstatě a smyslu řešení sporů za pomoci zapsaného mediátora.

Které stadium sporu je to správné pro odeslání stran k mediaci?

Příklad druhý:

Na otázku, které stadium sporu je to správné pro odeslání stran k mediátorovi, je velmi těžké nalézt jednoznačnou odpověď. Jedním pražským obvodním soudem jsem byla jmenována mediátorem v majetkovém sporu vyplývajícím ze spoluvlastnictví domu, který byl specifický tím, že spoluvlastníci byli současně v příbuzenském poměru. Jejich spor se sice týkal rozdělení výtěžku z výnosu hospodaření domu, nicméně již z podané žaloby bylo patrné, že spor má mnohem hlubší kořeny a pramení právě z komplikovaných rodinných vztahů. Obě strany se řádně dostavily k prvnímu soudem nařízenému setkání se mnou, jako mediátorem. Jedna strana sporu, dlužno poznamenat, že se jednalo o stranu žijící již mnoho let v zemi proslulé výrobou čokolády a kvalitních hodinek, přivítala možnost řešení sporu prostřednictvím mediátora, neboť s tímto způsobem řešení sporu již měla zkušenosti a celkem přesně věděla, co bude v rámci mediace následovat. Druhá strana pak mediaci odmítla s tím, že byla svým právním zástupcem ujištěna o svém takřka jistém vítězství v tomto sporu. Teprve následně jsem byla stranami informována o tom, že soud mediaci nařídil ještě před prvním jednáním. Strany tak jako první dokument od soudu obdržely usnesení o nařízení mediace, aniž se před tím u soudu sešly. Tento postup sice neodporuje platné právní úpravě, nicméně v uvedeném sporu by jistě bylo ku prospěchu věci, kdyby se strany u soudu sešly a soud by oběma stranám sporu nastínil, o jak komplikovaný případ se jedná, upozornil by na jeho složitost včetně očekávané výše nákladů spojených se soudním řízením zahrnujících i náklady na předpokládané zpracování několika znaleckých posudků. Na obranu soudu musím poznamenat, že usnesení o nařízení mediace bylo velmi dobře odůvodněné, nicméně nelze podcenit vliv autority soudu na strany sporu, který by při osobním setkání tváří tvář v soudní síni mohl být výraznější a snáze by přivedl strany k vážnému zamyšlení nad dalším vývojem sporu.

Příklad třetí:

Zcela protichůdný případ, z hlediska délky sporu, jsem následně řešila v případě manželů, kteří vedli soudní spory již zhruba šest let. Byl to klasický případ velmi složitého rozvodového řízení. Během oněch šesti let byla soudem vyřešena otázka svěření jejich čtyř společných dětí do péče matky včetně určení výše výživného placeného otcem a manželství bylo následně pravomocně rozvedeno. Strany byly odkázány k mediaci ve stadiu, kdy manžel již několik měsíců, takřka let, výživné na děti neplatil, současně podal k soudu návrh na snížení výživného, již dva roky běžel spor o vypořádání zaniklého společného jmění manželů, který byl stále v počátečním stadiu, strany na sebe navzájem podaly několik trestních oznámení a bylo vydáno pravomocné předběžné opatření, kterým měl manžel zakázáno se přiblížit k manželce. Zejména s ohledem na předběžné opatření jsem zvolila formu odděleného úvodního setkání stran s mediátorem. Manželka, která mne navštívila jako první, by už celou situaci měla ráda vyřešenou a mediaci vítala jako možnost ukončit všechny spory. Následně jsem se setkala s manželem, který měl jako občan země s velkou tradicí v řešení sporů mediací, velmi dobrou představu o tom, co se mediací rozumí. Nicméně tentokrát to byl on, kdo mediaci odmítl s tím, že tento způsob řešení sporu navrhoval na samém jeho počátku, ovšem vzhledem k tomu, že před šesti lety se u nás o mediaci mnoho nevědělo, se svým návrhem neuspěl a dnes již nemá zájem se na čemkoliv dohodnout. Pochopila jsem, že eskalace vztahu k manželce se stala hlavní náplní jeho života.

Na uvedených dvou případech jsem chtěla ukázat, jak je obtížné najít ten správný okamžik k odeslání stran k mediaci. Z hlediska předmětu sporu byly oba případy pro mediaci naprosto ideální. V obou případech se nejednalo o pouhá holá fakta, ale významnou roli hrály i emoce a historicky existující rodinné vztahy s tím, že bylo patrné, že otázka emocí a vzájemného pochopení je pro strany velmi důležitá. Bohužel ani v jednom případě se strany k mediaci nedostaly v ten správný okamžik.

Nicméně i přes určité potíže se zavedením mediace do našich běžných životů jsem stále přesvědčená o tom, že řešení sporů prostřednictvím mediátora je opravdu civilizovaným způsobem řešení sporů, kdy strany drží svůj případ pevně v rukách a o tom nejlepším řešení rozhodují samy. Velkou otázkou pro mne zůstává, zda veřejnost, a to i veřejnost odborná, této možnosti široce využije, či zda bude i nadále převládat způsob, kdy o sobě raději nechají rozhodovat autoritu, zejména autoritu soudní.

JUDr. Hana Mesthene,
advokát

[Mesthene & Partner, advokátní kancelář](#)

Dům Fügner
Fügnerovo náměstí 1808/3
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 263 070

Fax: +420 224 263 077

e-mail: info@mesthenelaw.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)